

TUDATLAN TUDÓSOK?

Tájékp (folyóirat)csata után a biológiáról

Marton János—Lengyelne Gilly Klára

MTA Szegedi Biológiai Központ Könyvtára—

József Attila Tudományegyetem Központi Könyvtára

Az ország gazdasági helyzete szükségessé tette, hogy 1983-ban kevesebb konvertibilis valutát költsön a magyar népgazdaság folyóiratokra, mint korábban. A csökkentést a tudományos folyóiratokra is kiterjesztették. E célból a Posta 1982 júliusában felszólította a könyvtárakat a tökécs folyóiratok részleges lemondására. Mivel a felszólítás semmit sem tartalmazott ennek kívánt mértékéről, a legvalószínűbb, hogy az előfizetők minden nélkülözhető folyóiratot lemondtak, s csak a legszükségesebbeket hagyták meg. A tudományos intézmények amúgy sem bővelkedtek fölösleges előfizetésekben, legtöbbjük az információnövekedéssel, sőt a drágulással sem tudott már lépést tartani [1].

Ezt követően decemberben arról értesített a Posta, hogy egy „erre felhatalmazott bizottság” (a továbbiakban: bizottság) újabb folyóiratokat vett el a könyvtáraktól, saját belátására hagyatkozva, hogy kitől mennyit és mit. A bizottság névtelensége sokféle következtetésre ad lehetőséget. Mi ezekkel itt nem kívánunk foglalkozni, inkább arról próbálunk képet alkotni statisztikai tények alapján, hogy hogyan működött a bizottság a biológia területén, s milyen következményekkel járt tevékenysége.

Korábbi vizsgálatunkban [2] kimutattuk, hogy az ellátottság értékeléséhez elegendő a legfontosabb folyóiratokat figyelembe venni, a többiek nem befolyásolják lényegesen az eredményt. Mintánkba ezért a 2-nél magasabb hatástényezőjű (impact factor), kimondottan biológiai témájú primer folyóiratokat vettük be, a *Science Citation Index* 1981. évi *Journal Citation Reports* kötetéből válogatva. 87 ilyen folyóiratot találtunk, közülük 86-ra fizettek elő egy vagy több példányban Magyarországon.

A könyvtárak közül azok helyzetét vizsgáltuk meg, amelyek 1979-ben legalább ötöt előfizettek az említett folyóiratokból. Ezt az OSZK lelőhely-jegyzékéből állapítottuk meg. Az így kapott 40 könyvtárnak

elküldtük a vezető biológiai folyóiratok jegyzékét azzal a kéréssel, hogy jelöljék meg rajta az 1982-ben általuk előfizetteket, s külön azokat, amelyeket a bizottság elvett. Minden könyvtár válaszolt, a könyvtáros kollegák segítségét ezúton köszönjük.

Lényeges kérdés, hogy mennyire reprezentatív a mintánk, azaz a kiválasztott könyvtárak mennyire képviselik az ország egészét. Az országosan legfeljebb 10 példányban járatott folyóiratok közül (52) mindössze 3 olyan van, amelynek kettőnél több idegen előfizetője van. A nagyobb példányszámban járó folyóiratoknál (22) ez az arány természetesen magasabb, de az összes előfizető túlnyomó többsége itt is a minta könyvtárakhoz tartozik. Mintánk tehát magasan reprezentatív.

A vezető biológiai folyóiratok közül 12 ún. *standing order* folyóirat, ezekkel a bizottság nem foglalkozott, csak az évente megrendelendőket vizsgálta felül. E 74 folyóira-ra a 40 könyvtárnak összesen 526 előfizetése volt, amiből 107-et vett el a bizottság, azaz 20%-ot. Az intézmények átlagából számított csökkentés közel áll ehhez: 21%. A csökkentés tehát igen súlyos. Elég talán annyit hozzáfűzni, hogy ha valamit évente 20%-kal csökkentünk, akkor az 3 év alatt éppen a felére épül le.

A minta-folyóiratokra jutó előfizetések és elvételek összevetéséből az derül ki, hogy minél nagyobb a folyóira-tonkénti előfizetésszám, annál nagyobb a rá jutó csökkentés. Az összes elvett előfizetés nagyobbik felét (60), a minta-könyvtárakba 10 vagy nagyobb példányszámban járó 21 folyóira-tból vették el. Ez az elv az országot egészen véve talán helyesnek tűnik első látásra, ám ha jobban belegondolunk, kiderül, hogy *alapvető tévedésre épül*. A legnagyobb előfizetésszámok ugyanis nyilvánvalóan a legkiemelkedőbb jelentőségű folyóira-toknak jutottak, amelyeket — a lépéstartás érdekében — ha törük, ha szakad, olvasni kell, számonkénti átlapozásukat semmi sem pótolja. Ha ilyen vesznek el egy kutató

közösségtől, úgy az lehetetlen helyzetbe kerül még akkor is, ha a többi folyóirata megmarad.

A bizottság általi csökkentés *nem egyenlő mértékben érintette* az egyes könyvtárak vezető biológiai folyóirat-állományát. Az elvétel szélső értékei 0 és 87% közt ingadoznak. Amely könyvtártól az átlagos 21%-nál többet vett el a bizottság, azt *büntetett* könyvtárnak, amelyiktől ennél kevesebbet, azt *kímélt* könyvtárnak nevezük. A 40 könyvtárból 20 esik az egyik, 20 a másik részbe. A kíméltek közül 16-tól egyáltalán nem vettek el vezető biológiai folyóiratot. Akit tehát sújtottak, azt többnyire erősen sújtották.

Hogyan érintette az elvétel a kis és nagy könyvtárakat, pontosabban a kevés és több vezető biológiai folyóirattal rendelkezőket? Az *1. táblázatban* a büntetett és kímélt könyvtárak előfizetésszám szerinti megoszlását találjuk. Feltűnő, hogy a gyenge könyvtárak túlnyomó többsége kíméletet kapott, jóllehet, mint kimutattuk [2], ha egy téma akár csak érinti a biológiát, akkor nem egy-két vezető folyóiratot igényel, hanem sokkal többet. Ha tehát egy könyvtárban csak kevés biológiai folyóirat van, az azt jelenti, hogy ott nincs is különösebb szükség rájuk, hiszen az érdemi tájékozódáshoz úgymint más, jobb állományú könyvtárakat kell igénybe venni.

1. táblázat

A kímélt és büntetett könyvtárak megoszlása vezető biológiai folyóiratokra való előfizetésszámuk szerint

Előfizetési kategória	Könyvtárak száma	Büntetett könyvtárak száma	Büntetett könyvtárak százaléka
1–6	16	5	31
7–19	16	12	75
20–	8	3	38
Összesen	40	20	50

Lett volna tehát min takarékoskodni, csak hogy a *bizottság épp fordítva járt el*: a közepes, elfogadható állományú könyvtáraktól vette el átlag fölötti mértékben a folyóiratokat, őket is gyengévé degradálva ily módon. A korábbi számos gyenge könyvtár mellé tehát egy sereg újabb került azok közül, amelyekben eleve intenzívebben használták e folyóiratokat.

Ez azt is jelenti, hogy a kisszámú, igazán jelentős állományú biológiai könyvtárra a jövőben még sokkal nagyobb ellátási feladatok hárulnának. Csak hogy ezek sem úszták meg szárazon. A nyolc legnagyobb gyűjteményből csak kettő (a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtára és a Pécsi Orvostudo-

mányi Egyetem könyvtárai) maradt épen, három közülük (a Debreceni Orvostudományi Egyetem könyvtárai, a Kossuth Lajos Tudományegyetem könyvtárai és a Szegedi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtára) átlag alatti, három pedig (AGROINFORM, MTA Szegedi Biológiai Központ, Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet) átlag feletti csonkítást szenvedett. Az összes elvétel 40%-át e legnagyobb könyvtáraktól vette el a bizottság. Így aztán ahelyett, hogy másoknak segítenének, ők maguk szorulnak segítségre, hisz ne feledjük, a folyóiratok koncentrációja a kutatók koncentrációját is jelenti. Hogy az említett segítség mennyire valós volt, azt csak egyetlen példával illusztráljuk: az MTA Szegedi Biológiai Központ Könyvtára 1982-ben 76 (!) más intézmény számára nyújtott többé-kevésbé rendszeres könyvtárközi kölcsönzést, összesen 787 esetben, jóllehet, kimondott tájékoztató funkciója nincs is e könyvtárnak. Ugyanakkor saját kutatói számára 990 tételt kellett más könyvtárból megszerezni. A nagy könyvtárak sem voltak tehát abszolút telítettek, inkább csak egy elfogadható optimumon álltak.

A bizottság ténykedése nyomán a gyenge és jobb könyvtárak korábbi egyensúlya tehát igen erősen a gyengék felé tolódott el. S egy másik következmény: igen sokszor az lett a helyzet, hogy valamely folyóiratot 3–4 embernek meghagytak, ugyanakkor 50–100-tól meg elvették. Ráadásul a kis könyvtárak többsége nem hogy megfelelő módon kiszolgálja, de még fogadni sem tud idegen olvasókat.

A kímélt és büntetett könyvtárak *tudományágak szerinti* megoszlása ugyancsak figyelemre méltó. A legnagyobb kíméletet az agrár-intézmények élvezték, „mindössze” az országos ellátásukért felelős AGROINFORM vesztesége átlag feletti. Az orvosi és biológiai könyvtárakat nagyjából fele-fele arányban büntették ill. kímélték. Legkeményebben az egyéb, főleg vegyipari és gyógyszeripari vállalatok sokszor kitűnő állományú könyvtáraival bánt el a bizottság: 71%-uk lett büntetett.

Az *intézménytípus szerinti* megoszlás is tanulságos (2. táblázat). A táblázatból kitűnik, hogy az egyetemek feltűnő kíméletet élveztek, ellentétben a kutatóintézetekkel. Az így előállt helyzet helyenként egyenesen tragikomikus: az ország öt kimondottan biológiai kutatóintézete kivétel nélkül a büntetettek közé került, míg a három agráregyetem mindegyike a kíméltek közé. A legnagyobb csapás a biológia legjobb erőit érte.

Nem térünk ki a fenti statisztikákkal ki nem mutatott egyéb keserves következményekre [3, 4], mindössze az adatainkból levonható következtetéseket adjuk közre:

A bizottság a legnélkülözhetetlenebb folyóiratokat csökkentette a legnagyobb mértékben, és elsősorban onnan vette el őket, ahol a legnagyobb szükség volt rájuk, általánosan tönkretéve az ország információs helyzetét.

2. táblázat

A kímélt és büntetett könyvtárak megoszlása
intézménytípusok szerint

Intézmény- típus	Könyvtárak száma	Büntetett könyvtárak száma	Büntetett könyvtárak százaléka
Egyetem	18	3	17
Kutatóintézet	10	8	80
Egyéb intézmény	12	9	75
Összesen	40	20	50

MARTON János—LENGYELNÉ GILLY Klára:
Tudatlan tudósok?
Tájkép (folyóirat)csata után a
biológiáról

A cikk — statisztikai tények alapján — arról ad képet, hogy az 1983-as folyóiratrendelések csökkentését végrehajtó bizottság működése hogyan érintette a biológia területét. Következtetésként megállapítja, hogy az illető bizottság a legszükségesebb folyóiratokat csökkentette a legnagyobb mértékben, és elsősorban onnan vette el őket, ahol a legnagyobb szükség volt rájuk, általánosan gyengítve az ország információs helyzetét.

* * *

MARTON, J.—Mrs. LENGYEL, G. K.:
Incompetent scientists?
Scene after a battle (for journals)
on biology

Based on statistical data, the authors point out how the decision of the ad-hoc committee responsible for the central reduction of the 1983 journal orders affected the field of biology. They conclude that the committee canceled the most important journals to the greatest extent and took them away from exactly those libraries where they were needed most of all, generally weakening the information capabilities of the country.

* * *

De kinek van szüksége az *ilyen* takarékoskodásra?
Ki, és hogyan hozza helyre a tudomány *mérhetetlen*
kárát?

Hivatkozások

1. VARRÓ V.: Az egészségügyi és orvostudományi infrastruktúra = Magyar Tudomány, 27. köt. 1982. p. 612–619.
2. MARTON J.—PÁVAI-VAJNA E.—TERJÉK ZS.: Szükségletek, ellátottság, takarékoság. Biokémiai folyóiratok előfizetése Magyarországon. = Könyvtári Figyelő, 29. köt. 1. sz. 1983. p. 30–39.
3. GAZDA I.—BÁNHEGYI ZS.: Vita a külföldi folyóiratokról. Aggodalmak a könyvtárakban. = Magyar Nemzet, 1983., február 9.
4. SZEPESSY S.: Konvertibilis információk. Dönthessenek a vállalatok. = Műszaki Élet, 1983. február 17.

МАРТОН, Я. — ЛЕНДЬЕЛНЕ, Г. К.: Неве-
жественные ученые?
„Вид края” (журналов) после битвы (в области
биологии)

Статья на основании статистических данных показывает, как работа комиссии по уменьшению числа заказываемых на 1983 год журналов отразилась на области биологии. Автор на основании этого делает вывод, что это комиссия больше всего урезала самые необходимые журналы, и в первую очередь там, где в них нуждались больше всего, ослабив вообще информационную службу.

* * *

MARTON, J.—Frau LENGYEL, G. K.:
Wissenschaftler ohne Wissen?
Landschaftsbild nach der (Zeitschriften-)
Schlacht über die Biologie

In der Studie wird aufgrund statistischer Daten ein Bild darüber geboten, wie die Aktivität des die Reduzierung der Zeitschriftenbestellungen für 1983 durchführenden Ausschusses den Bereich der Biologie betrafte. Es wird festgestellt, dass der Ausschuss die notwendigsten Zeitschriften im größten Masse einer Reduktion unterzog und diese in erster Linie eben jenen Stellen entzog, wo sie am meisten benötigt werden, so dass hiermit die allgemeine Informationslage geschwächt wurde.

* * *

VAN-E SZAKKÖNYVTÁRI HÁLÓZAT, VAGY CSAK ÚGY TESZÜNK, MINTHA LENNE?

Több, mint elgondolkodtató a *Tudományos és Műszaki Tájékoztató* „Pro memoria” ill. „Altera pars” rovataiban kibontakozó vita a könyvtári hálózatokról.*

Évek óta hangzik el különböző fórumok – nem kiállást jelentő és megoldást is kínáló – előadásaiban és hozzászólásaiban, hogy idejét múlta a hálózati munka, azaz hogy nem is munka, hanem „hálózatosdi”. Az utóbbi szó ugyan nem hoz ki a sodromból, hiszen két évtized nem nagy, de mégis meglevő eredményei önmagukért beszélnek, inkább azt jegyzem meg, hogy meglehetősen ismervé az országszerte hálózati munkát végzőket, tudom, hogy kollégáink munkának, nem pedig játéknak vették-veszik feladatukat (vö. „hálózatosdi” – „bujódsdi” – „szembekötődsdi”).

Nem véletlenül utaltam mégis éppen e két játékra, mert hiszen tudom, hogy *Futala Tibor*-nak igaza is van. Sok elavult, formális vonás volt – van munkánkban, vagy legalábbis lehet, ha nem vigházunk.

De azért hálózat is van, és legyen is.

Mindjárt azzal kezdődik, amivel *Kruchina Ottó* is indított: *mi a könyvtár?* Feladatait a jogszabályok megfogalmazták, az állomány mennyiségét – szakkönyvtárakra vonatkozóan – azonban nem, márpedig fontos szempont ez is. *Kruchina* érvei önmagukért beszélnek. Arra is fölösleges utalnom, hogy milyen boldogan emlegettük az ötvenes években a tízezres létszámot meghaladó „egységes” könyvtári rendszerünket. Hogy azóta mindenütt összevontunk, integráltunk, mert rájöttünk: „igazi” könyvtárakra, és nem sokra van szükségünk, az más kérdés.

De mi legyen a „könyvtár” kritériuma? Az említett cikk szerzője is megírja, hogy az Országos Széchényi Könyvtár a maga nyilvántartása számára huszárvágással élt, viszont azt, hogy egy-egy hálózat mit tart könyvtárnak, a hálózati központokra bízta.

Együttérzek *Kruchinával* a „mi a fontos(abb): az állomány vagy a funkció vagy a könyvtáros?” kérdés fölötti meditatálásában, mert éppen ennek eldöntése a nehéz. A nagyon kis állomány – nem állomány, a funkció nélküli nagy állomány – holt tőke. És hogyan lehet egy könyvtárnak „funkciója”, ha nem funkcionálható, azaz nincs igazi könyvtárosa?

Ez a kérdés évek óta foglalkoztatja az orvosi könyvtárhálózatot is. Tanulmányoztuk a szakirodalmat. E tekintetben legérdekesebb az angliai példa, ahol az az intézmény számít orvosi könyvtárnak, amelyben legalább 200 könyv és 5 kurrens folyóirat van. A helyiség megléte természetes, a könyvtáros viszont lehet részállású.*

Másutt is gond tehát a könyvtár fogalmának meghatározása, de végül is átvágják a gordiuszi csomót. Az angol példában az állományt illetően nem magas a mérce.

De menjünk tovább. Egyetértve *Kruchina Ottóval* abban is, hogy bizonyos minimális számú és „tartós megőrzésre szántnak minősített dokumentum” megléte elengedhetetlen a könyvtárra minősítéshez, szerintünk nélkülözhetetlen a *csak könyvtárosi* munkakört betöltő személy működése is. A más munkára felvett, és könyvtárosi munkát is végző munkatársak többsége köztudomásúan könyvtári munkát egyáltalán *nem* vagy csak *elvéve* végez. Csak amikor „ráér”.

Ezekből a meggondolásokból határozta el az egészségügyi–orvostudományi könyvtárak hálózati központja, az OIK (Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár) 1980-ban, hogy könyvtárnak azokat a tagkönyvtárait minősíti, amelyeknek állománya *legalább 500 könyvtári egység*; van külön, csak könyvtár céljaira használt helyisége és olyan könyvtárosa (esetenként lehet részállású is), akinek csak az a dolga (vagy legalábbis fő dolga), hogy a könyvtárat működtesse. Mert – *Tóth Gyula*-val egyetértően – elengedhetetlennek tartjuk a „működési teret”, azaz az önálló könyvtárhelyiséget is.

Hogy mi a következménye annak, ha egy könyvtárat a hálózati központ nem minősít könyvtárnak? Különböző. Némelyik fenntartó észre sem veszi vagy fel sem veszi, de olyan intézményvezető is van, aki presztizskérdést csinál belőle. A feltételeken ugyan nem hajlandó változtatni, az elnevezéshez azonban ragaszkodik: intézetének „legyen” szakkönyvtára. Legalább névleg. (És él bennük az a hátsó gondolat is, „hátha tényleg” hátrány, ha nem lesz könyvtárnak minősített intézményük.) Néhány esetben viszont az is megtörtént, hogy mentesítették más funkciói alól a könyvtárhelyiséget, főfoglal-

* Lásd KRUCHINA Ottó, BAUER József és TÓTH Gyula írásait a TMT 1982. 10., 12. ill. 1983. 1–2. számában. A szerk.

* BREMBERG, G.–LEGGATE, P.: Matching user needs in health care = *Aslib Proceedings*, 34. köt. 2. sz. 1982. p. 90–102.

kozású könyvtárost alkalmaztak, csak ne szűnjön meg a könyvtár „könyvtár státusa”, azaz ezekben (az egyébként ritka) esetekben teljesítették a hálózati központ kívánalmait.

Érdekes, ámbar az OIK-nak a külföldi folyóiratrendelések visszatartásában—törlésében—újrarendelésében stb. csak nyilvántartó—közvetítő—tanácsadó szerepe volt, a fenntartók már ennek a kvázi-„hatalomnak” a megjelenését is pillanatok alatt felfogták, és a megszokottnál sokkal gyorsabban reagáltak, bizonyítékul a tényleges hatalom fontosságának.

És most a „szolgáltató és fogadóképességről”, azaz arról, ami a hálózat kérdésköréhez vezet vagy vezethet (l. Tóth Gyula közleményét a *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás* 1983. 1–2. számában).

Megint csak egyetértően: „a hatáskör nélküli, ráerőszakolt, csak helyzetéből következő központ vezette, mindössze pusztán a hálózati—módszertani munka által összetartott, zömében könyvtárnak sem nevezhető egységekből álló hálózat” — nem nevezhető hálózatnak. Kissé kiigazítva: a hálózati—módszertani munkát a „mindössze” minősítésnél fontosabbnak, sőt az egyik meghatározó tényezőnek tartjuk a többi között.

Milyenek kell lennie a hálózatnak ahhoz, hogy valódi legyen? „Egymáshoz kapcsolódó, egymásra építő, szolgáltatások nyújtására és fogadására képes tényleges könyvtárak megfelelő érdekekkel összefogott rendszeré”-nek (id. Tóth Gyulától). Hogy mi a hálózati központoknak a főhatóságok által elgondolt szerepe, feladata, azt rögzítik az 1976. és 1978. évi könyvtári alapjogszabályok. És ezek a feladatok nem lehetetlenségek. Ha ezek a feladatok végrehajthatók, ha az összetartozó egységek tényleges könyvtárak, akkor ez a szervezet — hálózat. Természetes, hogy a jogszabályokban általánosan megfogalmazott feladatoknál többre van szükség, a központnak főként szolgáltatásokat kell nyújtania ill. közvetítenie. Ha ez megvan, és a szervezet „egymáshoz kapcsolódó, egymásra építő” stb., akkor az háló, hálózat akkor is, ha másképpen hívnánk (egyre inkább kerülget az az érzés, hogy a „hálózat” szó diffamálódott). Ez esetben azonban annak a valaminek a munkája együttműködés, és nem hálózatosi.

Az anyagi érdekek fontosságát felismerő és olykor mindenképp felett és elsődlegesnek elismerő szakemberek egy része szerint információs „bürók”-ra, azaz olyan szolgáltató intézetekre van szükség, amelyek minden elképzelhető modern információs szolgáltatást nyújtanak az előfizetőknek —, és ehhez nincs szükség hálózatra, hanem egyszerűen csak eladó- és vevőkapcsolatra.

Ezzel az utóbbival már nem tudunk egyetérteni. Információ-eladó és információ-vevő sem létezhet légüres térben, sőt a nálunk jelenleg meglévőnél sokkal fejlettebb háttérre volna szükségünk. Vajon nem az a kézenfekvő, ha ez a háttér a könyvtári hálózat? Kinek-kinek a magáé. Persze: valódi hálózat. Ha rosszul vagy formálisan

működik (mint a Tóth Gyula által aposztrofált Vas megyei példában), ha egy-egy ilyen egységre nincs szükség, ha benne csak látszatmunka folyik, akkor vágjuk le a hálózat tönkrement vagy soha-nem-volt-jó láncszemeit. Vagy mi az akadálya annak, hogy a csak papíron meglévő hálózatot — ugyancsak papíron, és ehhez csak egy tollvonásra van szükség — megszüntessük?

Egyet biztosan nem tehetünk. A könyvtárakat nem hagyhatjuk magukra, nem szaporíthatjuk a vízvezeték nélküli, elszigetelt kutak számát.

Minél több egy-egy szakágzatban a szakirodalmi szolgáltatás, annál aktívabbnak kell lennie a könyvtári háttérnek. Ahol online rendszerek áldásaiban minden nap részesülhetnek az olvasók, ott a könyvtárak munkája megsokszorozódott: a könyvtárosok segítenek az információk lehívásában, szolgáltatják az eredeti közleményeket vagy másolataikat, megsokszorozódik a könyvtárközi kölcsönzés stb. Mindenki tudja ezt, szinte már közhelyszerűen. Mégis: miért hisszük, hogy az információ vevőjének a helyzete azonos a Közért-vásárlóéval: pénzt ad, árut kap, és az akció ezzel be is fejeződik?

Eddig még ki nem mondott gondolataimra akadtam a már hivatkozott *Bremberg—Leggate* közleményben. Egy igénykutatás során kiderült, hogy az angliai egészségügyi könyvtárak olvasói tájékozódásuk szempontjából első sorban (a rangsor első három helyén!) a *primer közleményeket* tartják fontosnak. Az online szolgáltatásokat a rangsor 8. helyére tették. Elkényeztetett olvasókról van szó, akik mindennap kaphatnak *Medline*-adatokat. És nem vártan sokan (67%) azért is szoktak könyvtárba járni, hogy „egy kis nyugodt helyet” találjanak.

Az említett igénykutatás válaszóli elégedetlenek az eredeti dokumentumok hozzáférhetőségével, és a közlemény szerzői többször is megemlítik, hogy az angol egészségügyi könyvtárakban hiányzik a központi koordináció (az más kérdés, hogy elfogadnánk a gondjait). Ezzel csak azt kívántam illusztrálni, hogy a fejlett információs szolgáltatásokban részesülő „információ-vevő”-nek is szüksége van információs háttérre, irányított könyvtárak — ha úgy tetszik — hálózatára.

Egy szó mint száz: koordináló—szervező—szolgáltató rendszerre szükség van. Biztosra vesszük, hogy ha fel tudunk építeni újabb kisebb-nagyobb szolgáltatásrendszereket szakterületünkön, akkor ezeket a hálózatba vagy a hálózatra kell építenünk. Semmiképpen sem szabad széthullásra ítélnünk azt a már természetessé vált „háttér”, amelyet a könyvtári hálózat jelent, és ha élő szervezetről van szó, nem szabad úgy tennünk, mintha nem lenne.

dr. Benda Mária
(OIK)